

Inspektionsrapport
från Skolverket
54-2007:263

Utbildningsinspektion i
den fristående grundskolan
Vidarskolan i Östersund

Beslut
Skolrapport

Skolverket

Vidarskolan AB
Öneslingan 15
832 51 FRÖSÖN

2007-09-27
1 (3)
Dnr 54-2007:263

Genomförd utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Vidarskolan i Östersund

Skolverket har genomfört inspektion i den fristående förskoleklassen och grundskolan Vidarskolan i Östersund kommun. Besök gjordes i skolan den 21–22 mars 2007.

Vid utbildningsinspektion tar Skolverket ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen samt om huvudmannen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Inspektionen av fristående skolor skall förutom att granska utbildningens kvalitet klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående förskoleklass och grundskola och vara berättigad till bidrag från barnens och elevernas hemkommuner.

Utbildningsinspektionen behandlar områden som kunskaper, normer och värden, skolans stabilitet samt ledning och kvalitetsarbete. Inspektionen syftar dock inte till att skapa en heltäckande bild av all skolverksamhet vid den aktuella tidpunkten utan prioriterar särskilt starka sidor eller påtagliga svagheter i verksamheterna. Övergripande information och exempel på kriterier för bedömningen av respektive granskningsområde finns publicerade på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se).

Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av inspektörerna.

Detta beslut redovisar dels områden där det finns sådana brister i verksamheten att dessa snarast måste åtgärdas, dels områden som behöver förbättras i ett fortsatt kvalitetsarbete.

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 27 december 2007, ska Vidarskolan AB redovisa till Skolverket enheten i Umeå vilka åtgärder som vidtagits mot de brister som påtalats i verksamheten.

Skolverket avser även att vid kommande inspektionstillfälle följa upp effekterna av inspektionen.

Skolverkets beslut med anledning av inspektionen

Skolverket bedömer att Vidarskolan har ett medvetet och engagerat arbete för att stödja eleverna i deras utveckling. Skolan arbetar målinriktat för att skapa goda lärandemiljöer för eleverna och når överlag bra resultat i arbetet med normer och

värden. Skolans handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling uppfyller dock inte kraven på en likabehandlingsplan vilket måste åtgärdas.

Lärarna har god kunskap om elevernas utveckling samt resultat och Skolverket bedömer att eleverna ges kunskaper och färdigheter som till art och nivå motsvarar det grundskolan ska förmedla. Enligt Skolverket bör dock skolans övergripande arbete med att följa upp och utvärdera kunskapsresultaten förbättras och utvecklas. Detta för att bättre kunna relatera det pedagogiska arbetet till resultaten samt ge skolans ledning förutsättningar att vidta relevanta åtgärder utifrån de resultat som skolan når. En mer systematiserad uppföljning ger också skolan möjlighet att tydligare redovisa sin måluppfyllelse. En systematisk kunskapsuppföljning är också viktig för att säkerställa att samtliga ämnen har en undervisning av god kvalitet.

För att föräldrar och elever skall känna sig trygga med att verksamheten kommer att fortlöpa över en längre tid behövs en rimlig ekonomisk bas för verksamheten samt en ekonomisk planering på kort och lång sikt. Inspektionen visar att Vidarskolans ekonomi bör förbättras för att öka skolans stabilitet.

Följande område inom Vidarskolans verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolans handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling uppfyller inte kraven på en likabehandlingsplan (6 § lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolans ledningsfunktion bör ses över och tydliggöras.
- Skolans ekonomiska stabilitet bör förbättras.
- Skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör förbättras. Skolan bör särskilt utveckla ett mer systematiskt arbete med att följa upp och utvärdera skolans resultat.
- Skolans uppföljning och utvärdering av undervisningens kvalitet i de högre årskurserna bör förbättras.

På Skolverkets vägnar

Marie-Helène Ahnborg
Avdelningschef

Jonas Hedström
Undervisningsråd

2007-09-27

3 (3)

Dnr 54-2007:263

I ärendets slutliga handläggning har också undervisningsråden AnnaCarin Nilsson och Claes-Göran Aggebo samt enhetschef Elisabeth Ahlgren deltagit.

Bilaga

Rapport

Kopia till

Östersunds kommun

Övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i den fristående grundskolan Vidarskolan

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan	2
Bedömning	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Vidarskolan den 21–22 mars 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen. Detta är Skolverkets andra inspektion av skolan sedan den startade sin verksamhet år 1997. Den senaste inspektionen av skolan genomfördes läsåret 1998/99 (dnr 1999:99). I beslutet den 21 maj 1999 konstaterade Skolverket att Vidarskolan alltjämt uppfyllde kraven för godkännande som fristående skola.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, förordningen om fristående skolor och övriga författningar som gäller för fristående skolor.

Inspektionen av fristående skolor ska ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående skola och därmed ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner.

Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som anges i Skolverkets beslut åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vid den tidpunkt som framgår av beslutet. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömningar är dels dokument som huvudmannen har lämnat till Skolverket, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I skolan intervjuades tillförordnad rektor, ett urval av lärare, elever, skolsköterska samt företrädare för huvudmannen. Inspektörerna besökte också lektioner.

Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för bedömningarna.

Huvudmannen för Vidarskolan har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Vidarskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	8
Grundskola	37

Skolverket godkände Vidarskolan i Östersunds kommun som en fristående grundskola för årskurserna 1–3 genom beslut (dnr 1996:631) den 24 oktober 1996. I ett beslut den 7 maj 1999 (dnr 1998:903) utökades skolans godkännande till att även omfatta årskurserna 4–6. Den 12 december 2001 utökas skolans godkännande till att även gälla årskurserna 7–9 (dnr 43-2001:1121).

Vidarskolan är genom Skolverkets beslut den 17 januari 2006 (dnr 43-2005:990) också godkänd för att bedriva fristående förskoleklass.

Vidarskolan är en Waldorfskola som bygger på Rudolf Steiners antroposofiska människosyn och pedagogik. Skolan använder sig av den målbeskrivning och läroplan som finns för Waldorfförskolor och skolor. Huvudman för skolan är Vidarskolan AB med organisationsnummer 556657-8307.

Verksamheten vid Vidarskolan startade läsåret 1997/98 och omfattar årskurserna 1–9 och förskoleklass. Skolan hade vid inspektionsbesöket 45 elever. De flesta eleverna är folkbokförda i Östersunds kommun, men skolan har även elever från andra kommuner. Huvudmannen bedriver även fritidsverksamhet i skolans lokaler. Inspektionen omfattar dock inte fritidshemmet.

Vidarskolan bedriver stora delar av sin verksamhet i en byggnad i tre plan på Frösöstrand. Skolan använder också lokaler i den närliggande fristående skolan Prolympia för undervisning i musik och slöjd. Skolan har även tillgång till en idrottshall. I samma byggnad som idrottshallen äter eleverna skollunch och det finns även en undervisningslokal för de naturorienterade ämnena samt hem- och konsumentkunskap. Skolan använder kommunala fritids- och kulturarrangemang som exempelvis simhall, bibliotek och skridskobana.

Skolan har 12 anställda; en rektor, 8 lärare, 2 fritidspersonal och ett köksbiträde. Kollegiet, som har en ledningsfunktion, består av all pedagogisk personal med en anställning på minst halvtid (i nuläget 8 personer).

Bedömning

Ett grundläggande krav på fristående skolor är att de ger kunskaper och färdigheter som till art och nivå svarar mot utbildningen i grundskolan. De ska även svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning i det offentliga skolväsendet. Till värdegrunden hör att undervisningen ska vara saklig och allsidig. Vidarskolan följer läroplanen för Waldorfskolor. Skolan har en arbetsbeskrivning för förskoleklassen samt en lokal arbetsplan som också innehåller kursplaner för alla ämnen.

Kunskaper

Vidarskolan sätter inte betyg motsvarande det offentliga skolväsendet. Skolan redovisar elevernas kunskapsresultat i första hand i form av läsårsbrev. För årskurserna 1–6 skrivs gemensamma läsårsbrev för respektive klass, medan för årskurserna 7–9 skrivs individuella läsårsbrev med personliga omdömen avseende elevens kunskaper och färdigheter. Skolan använder inte de nationella proven i årskurs 5. I årskurs 9 genomförs däremot nationella prov i ämnena svenska, engelska och matematik. Med anledning av det mycket låga elevantalet som genomfört proven (för närvarande 2 elever i årskurs 9) är det svårt att göra statistiska jämförelser och dra slutsatser av resultaten.

Inspektionen visar att lärarna har god kunskap om elevernas utveckling och resultat. Lärarna följer elevernas kunskapsutveckling genom bland annat iakttagelser vilket är möjligt eftersom skolan är liten och klasserna små. Även elevernas skapande i form av exempelvis böcker och redovisningar ger underlag för att bedöma elevernas kunskapsutveckling. I vissa ämnen genomförs också prov där eleverna får ha tillgång till sina periodhäften. Personalen anser att de har goda möjligheter att följa alla elever och föra diskussioner med varandra om elevernas utveckling. Enligt personalen klarar sig eleverna bra på gymnasieskolan. Vid Skolverkets inspektion av aktuella gymnasieskolor, som ingår i Jämtlands gymnasieförbund, framkommer inte något som motsäger detta. Utifrån det underlag som finns bedömer inspektörerna att eleverna ges kunskaper och färdigheter som till art och nivå motsvarar det grundskolan ska förmedla.

Enligt inspektörerna bör dock skolan, även om skolan har få elever, förbättra och utveckla sitt övergripande arbete med att följa upp och utvärdera kunskapsresultaten. Detta för att bättre kunna relatera det pedagogiska arbetet till resultaten samt ge skolans ledning förutsättningar att vidta relevanta åtgärder utifrån de resultat som skolan når. En mer systematiserad uppföljning ger också skolan möjlighet att tydligare redovisa sin måluppfyllelse.

En systematisk kunskapsuppföljning är också viktig för att säkerställa att samtliga ämnen har en undervisning av god kvalitet. Vid intervjuer framkommer exempelvis uppgifter om att eleverna i årskurs 9 fått en begränsad undervisning inom ämnena kemi och fysik. Undervisningen inom de naturorienterande ämnena har nästan uteslutande bestått av teoretiska genomgångar. Det finns tillgång till lokaler och utrustning som möjliggör för eleverna att genomföra exempelvis kemiska experiment men dessa har inte använts. Enligt inspektörerna kan en undervisning som enbart bygger på teoretiska genomgångar svårigen leda till att eleverna lär sig att genomföra mätningar, observationer och andra experiment. Enligt skolan har eleverna genomfört vissa experiment, observationer och mätningar, varav vissa moment genomförts efter inspektörernas besök. Mot bakgrund av elevernas uppfattning är det enligt inspektörerna viktigt att skolan, i sitt fortsatta kvalitetsarbete, följer upp och utvärderar sin undervisning inom de naturorienterande ämnena. Detta blir särskilt viktigt eftersom skolan saknar tillgång till lärare med utbildning för undervisning i de dessa ämnen.

Undervisningen för de äldre eleverna inom ämnet teknik bör också följas upp. Skolan saknar även där utbildade lärare. Behovet av uppföljning förstärks också av de intervjuer som inspektörerna genomfört. Målsättningen och genomförandet av teknikämnet är inte tydligt för eleverna.

Inspektionen visar att skolan har ett medvetet och engagerat arbete för att stödja eleverna i deras utveckling. Skolan har relativt små klasser och engagerade lärare. Genom Östersunds kommuns elevhälsoteam har skolan tillgång till skolhälsovård, kurator samt specialpedagoger. På skolan finns också ett stödkollegie, där två av lärarna ingår, som har ett särskilt ansvar för skolans arbete med stöd.

Det finns elever på skolan som har behov av särskilt stöd vilka också har utarbetade åtgärdsprogram. Vid intervjuer framkommer uppgifter om att det finns behov av ytterligare åtgärder men som av ekonomiska skäl inte är möjliga att fullt ut genomföra. Enligt skolan får dock alla elever det stöd de behöver men att det i något fall finns behov av fortsatt kartläggning av hur behovet ser ut. Enligt inspektörerna måste huvudmannen säkerställa att alla elever på skolan får det stöd de behöver.

Normer och värden

Vidarskolan arbetar medvetet och målinriktat för att skapa goda lärandemiljöer för eleverna. Arbetet med värdegrunden sker i det löpande dagliga arbetet och utgår från lärarens förhållningssätt gentemot människor och natur. I de högre årskurserna finns också särskilda aktiviteter för att främja elevernas sociala utveckling, såsom exempelvis dramaövningar och samtal med flickor och pojkar i separata grupper.

Inspektionen visar att skolan överlag når goda resultat i arbetet med normer och värden. Inspektörerna upplever att det finns en ömsesidig respekt mellan elever och personal samt att lärandemiljön är trygg och trivsamt. Det framkommer dock uppgifter om att det i de högre årskurserna har förekommit oro och kränkningar mellan elever. Personal och ledning är medveten om detta och arbetar aktivt för att motverka och förhindra detta. Enligt inspektörerna är det viktigt, även om det inte är ett generellt problem på skolan, att skolan fortsätter detta arbete.

Skolan har en plan mot mobbning och kränkande behandling. Denna måste dock ses över och omarbetas så att den motsvarar kraven som ställs på en likabehandlingsplan i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Stöd och rekommendationer om hur lagen ska tillämpas finns i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på att den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanerna ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av eleverna. Utformningen och omfattningen av elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad.

Ledning och kvalitetsarbete

För ledningen av en fristående skola ska det som huvudregel finnas en rektor. Om det finns särskilda skäl med hänsyn till skolans pedagogiska inriktning får dock ledningen utövas av flera personer. Skolverket har i sitt beslut om godkännande av Vidarskolan bedömt att skolan har sådana särskilda skäl.

Vid inspektionstillfället har Vidarskolan en tillförordnad rektor. Enligt skolan pågår ett arbete med att hitta former för hur ansvarsfördelning och arbetsformer ska kunna fungera bra i en Waldorfskola med rektorsfunktion. Inspektionen

visar att stora delar av ledningen i realiteten utövas av flera personer i form av kollegiet. Det är inspektörernas intryck att rektorn inte har någon ledningsfunktion i den praktiska verksamheten. Skolan bör följaktligen se över och utvärdera sin ledningsorganisation för att undvika otydlighet och osäkerhet om ledningen och ansvarsfördelningen mellan rektorn och kollegiet. Härmed bör skolan uppmärksamma att en person inte ska benämnas rektor om denna inte utövar rektorsfunktionen. Att skolan har en rektor som inte utövar någon rektorsfunktion kan leda till osäkerhet. En tydlig ledningsfunktion är viktig utifrån elevernas rättsäkerhet. Även en fristående skola vidtar åtgärder och fattar beslut som ställer krav på en identifierbar ledning. En väl fungerande ledning med tydlig ansvarsfördelning är också viktig för exempelvis arbetet med elever i behov av särskilt stöd och i skolans uppföljning och utvärdering av verksamheten och dess måluppfyllelse. Inspektörerna förutsätter att skolan fortsättningsvis leds av en rektor eller att det klargörs att ledningen utövas av flera personer.

Skolan har upprättat en skriftlig kvalitetsredovisning som utgår från kollegiets interna utvärdering. Den innehåller en redovisning av verksamhet och resultat inom ett antal målområden samt några förutsättningar för skolan. Redovisningen anger vidtagna åtgärder, grund för bedömning, måluppfyllelse, analys samt åtgärder för ökad måluppfyllelse. Enligt inspektörerna finns en bra grund för skolan att fortsätta att utveckla kvalitetsarbetet och kvalitetsredovisningen. I denna rapport finns områden som skolan behöver fortsätta att följa upp och utvärdera, exempelvis arbetet med elever i behov av särskilt stöd och undervisningen i de naturorienterade ämnena. Även skolans förutsättningar bör redovisas utförligare. Inspektörerna vill också uppmärksamma skolan på att från och med kvalitetsredovisningen av läsåret 2006/07 ska uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan redovisas i kvalitetsredovisningen.

Skolans stabilitet

För att föräldrar och elever ska känna trygghet med att verksamheten kommer att fortlöpa över en längre tid behövs en rimlig ekonomisk bas för verksamheten samt en ekonomisk planering på kort och lång sikt.

Den tidigare huvudmannen för Vidarskolan gick i konkurs år 2004. Vid omstarten av skolan var ekonomin svag och verksamhetsberättelsen för 2004/05 anger att skolan kunde drivas vidare tack vare extremt hängivna och lojala medarbetare. Sedan hösten 2004 har dock elevantalet ökat något vilket förbättrat ekonomin. Skolans ledning bedömer dock fortfarande att huvudmannens ekonomi är en svaghet i verksamheten.

Inspektörerna har tagit del av huvudmannens årsredovisning, budget och elevprognos. Även om prognosen visar på en viss ökning av elevantalet till läsåret 2007/08 är det inspektörernas bedömning att skolans ekonomi behöver förbättras för att öka stabiliteten. Den reviderade budgeten för år 2007 visar visserligen på ett överskott men marginalerna är små. Vid inspektionen framkommer också indikationer på att det ekonomiska läget påverkar verksamheten negativt, exempelvis när det gäller de lokalmässiga förutsättningarna för den pedagogiska verksamheten för de äldre eleverna samt möjligheten att stödja elever i behov av särskilt stöd. Huvudmannen måste således intensifiera sitt arbete för att öka skolans stabilitet.

Brister och områden i behov av förbättringsinsatser

Följande områden inom skolans namn verksamhet visar sådana brister att de snarast måste åtgärdas.

- Skolans handlingsprogram mot mobbning och kränkande behandling uppfyller inte kraven på en likabehandlingsplan (6 § lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).

Skolverket bedömer att följande områden är i behov av förbättringsinsatser.

- Skolans ledningsfunktion bör ses över och tydliggöras.
- Skolans ekonomiska stabilitet bör förbättras.
- Skolans kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning bör förbättras. Skolan bör särskilt utveckla ett mer systematiskt arbete med att följa upp och utvärdera skolans resultat.
- Skolans uppföljning och utvärdering av undervisningens kvalitet för de äldre eleverna bör förbättras.

Datum	Ort
2007-09-27	Umeå

Jonas Hedström
AnnaCarin Nilsson